

Warszawa, 28 marca 2011 r.

Poziom i struktura zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2010 r. (dane średnioroczne)

W niniejszej informacji prezentuje się szacunki zmodyfikowanego minimum socjalnego (por. Deniszczuk, Kurowski, Styrz 2007) w oparciu o dane średnioroczne w 2010 r.

W 2010 r. wartość minimum socjalnego dość poważnie wzrosła – od 3% dla osoby samotnie gospodarującej w wieku produkcyjnym (929,76 zł, wzrost o 26,97 zł) do 6,4% w gospodarstwach z trójką dzieci – wówczas minimum socjalne wyniosło 3 686,50 zł (+220,47 zł). Dane zawarto w Tabeli 1.

Od 2007 r., gdy zaczęto obliczać wartość zmodyfikowanego minimum socjalnego, wzrost wartości koszyka dla rodziny z dwójką dzieci był nieznacznie wyższy od inflacji. W 2008 r., czyli w okresie różnica ta była większa: minimum wzrosło o 6 punktów, wobec inflacji rzędu 4,2 punktu proc. W 2009 r. dynamika koszyka była bardzo zbliżona do poziomu inflacji, ale w 2010 r. różnice te znacznie rosły. W tym okresie wskaźnik CPI wynosił 2,6%, co oznacza, że wartość minimum socjalnego realnie wzrosła.

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2010 r., w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	241,80	483,60	679,36	734,94	930,70	1 182,04	233,68	467,37
Mieszkanie	340,36	487,24	660,79	660,79	836,00	1 011,37	340,36	487,24
Edukacja	12,80	25,60	137,31	116,85	228,56	332,61	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	100,25	125,94	160,50	166,88	197,28	237,37	82,08	109,82
Odzież i obuwie	40,61	81,21	120,45	118,08	157,31	194,18	32,06	64,11
Ochrona zdrowia	35,70	68,13	88,08	89,15	109,10	130,13	68,99	134,72
Higiena osobista	26,88	52,04	64,15	76,15	88,81	113,02	22,64	43,56
Transport i łączność	62,50	122,10	310,14	327,07	327,07	343,99	93,82	144,93
Pozostałe wydatki	68,87	101,21	133,25	137,40	143,74	141,79	69,89	101,62
Razem	929,76	1 547,07	2 354,02	2 427,31	3 018,57	3 686,50	943,52	1 553,37
- na 1 osobę	929,76	773,54	784,67	809,10	754,64	737,30	943,52	776,69

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (2010 r., średniorocznie), w %.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	26,0	31,3	28,9	30,3	30,8	32,1	24,8	30,1
Mieszkanie	36,6	31,5	28,1	27,2	27,7	27,4	36,1	31,4
– eksploatacja	31,2	27,5	25,0	24,2	24,6	24,4	30,8	27,4
– wyposażenie	5,4	4,0	3,1	3,0	3,1	3,1	5,3	4,0
Edukacja	1,4	1,7	5,8	4,8	7,6	9,0	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	10,8	8,1	6,8	6,9	6,5	6,4	8,7	7,1
Odzież i obuwie	4,4	5,2	5,1	4,9	5,2	5,3	3,4	4,1
Ochrona zdrowia	3,8	4,4	3,7	3,7	3,6	3,5	7,3	8,7
Higiena osobista	2,9	3,4	2,7	3,1	2,9	3,1	2,4	2,8
Transport i łączność	6,7	7,9	13,2	13,5	10,8	9,3	9,9	9,3
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

O ile w latach 2008 – 2009 wzrost wartości koszyków dokonywał się głównie dzięki zwykle kosztów eksploatacji zasobów mieszkaniowych, to w 2010 r. głównym czynnikiem są wyższe ceny artykułów żywnościowych. Szacunki kosztów mieszkaniowych wzrosły w obu kategoriach – tak w eksploatacji mieszkań, jak i w wydatkach na ich wyposażenie i utrzymanie czystości.

Tabela 3. Dynamika koszyka w 2010 r. na tle wskaźnika inflacji (2009 r. =100).

Wyszczególnienie	Typ gospodarstwa domowego				Dynamika wzrostu cen (CPI)
	Pracownicze 1-osobowe	Pracownicze 4-osobowe	Emeryckie 1-osobowe	Emeryckie 2-osobowe	
Żywność	105,6	105,0	104,8	104,8	102,8
Eksploatacja mieszkania	104,0	104,8	104,0	104,5	103,8
Wyposażenie mieszkania	104,2	102,5	104,2	104,1	101,2
Edukacja	105,0	107,3	-	-	102,7
Kultura i rekreacja	109,5	121,7	103,6	105,3	99,7
Odzież i obuwie	112,4	111,0	113,1	113,1	96,2
Ochrona zdrowia	100,8	103,0	101,6	101,6	102,9
Higiena osobista	105,2	105,4	105,6	105,7	102,6
Transport i łączność	79,1	105,1	101,0	101,3	106,2
Ogółem	103,1	106,4	104,1	104,5	102,6

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz własne na podstawie GUS 2011.

Koszyk odzieży i obuwia ponownie istotnie zwiększył swoją wartość – jest to dość wysoki wzrost (kilkanaście procent). Jednocześnie grupa ta cechuje się niskim wskaźnikiem CPI. Przyczyną zmiany wartości jest korekta niektórych cen towarów. Ponadto, w koszyku tym bierze

się pod uwagę towary tańsze, których jest coraz mniej na rynku. Gdy „wypadają” one z reprezentatywnego obiegu, GUS notuje towary nieco wyższej jakości, i takie częściowo trafiają do koszyka. Trzeba także pamiętać, że ogólny wskaźnik CPI uwzględnia wszystkie, także luksusowe artykuły z odzieży i obuwia, których wartość cenowa w roku kryzysu spadała.

Szacowane wydatki na kulturę i rekreację wzrósł znacznie w rodzinach z dziećmi – jest to efektem zwyczajki niektórych cen dla tej grupy. Koszyk higieniczny ponownie zwiększył swoją wartość, nastąpiło to głównie wskutek wymiany reprezentantów towarów (z rynku znikają towary gorsze). Jednak pamiętać należy, że grupa ta nie przekłada się na duży przyrost całkowitego minimum socjalnego: jej udział w minimum socjalnym wynosi od 2,4 do 3,4%. Z kolei w gospodarstwach osób samotnych spada koszyk na transport i łączność – jest to związane z mniejszymi kosztami niektórych usług telekomunikacyjnych.

Opracował dr Piotr Kurowski

Literatura

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, (w opracowaniu) IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).

Deniszczuk, L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, Studia i Materiały IPiSS, Zeszyt Nr 10, Warszawa.

Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

GUS (2011): *Biuletyn Statystyczny*, Nr 1 (luty), GUS, Warszawa.

Kurowski P. (2002), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście w: Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. (Czym jest minimum socjalne?)*, Konferencja 10.12.2002, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP, Warszawa.